

Kasvatuspsykologian perusopinnot/Turun kesäyliopisto

Dos. Mirjamaija Mikkilä-Erdmann

2.6.2010

Piaget (1896-1989)

- Sveitsiläinen kehityspsykologi
- Taustaltaan biologi
- Kiinnostunut yksilön ja ympäristön kehityksellisestä vuorovaikutuksesta
- Konstruktivistinen tulkinta ajattelun kehittymisestä
- Yksilö sopeutuu (adaptaatio) aktiivisesti ympäristöönsä

Vygotskyn näkemys kehityksestä

- Vygotsky (1896-1934)
- edustaa ns. kulttuurihistoriallista (tai sosio-historiallista) koulukuntaa
- teki päätyönsä Neuvostoliitossa
- marxilainen ja engelsiläinen tietoteoria pohjalla- ihmistä ja hänen kehitystään voi ymmärtää vain tutkimalla tiettyä historiallista kontekstia

Vygotskyn ajattelun taustaa

- ihmisen yksi ominaisuus on työkalujen käyttö, mikä mahdollistaa aktiivisen suhteen ympäristöön
- sekä ajattelun sisällöt että kognitiivinen kapasiteetti riippuvat yhteiskunnan kulloisestakin tilanteesta esim. maatalousyhteiskunta vs. tietoyhteiskunta

Vygotskyn mukaan emme voi tutkia ihmisen ajattelua ilman että tutkimme kulttuurissa olevia psykologisia välineitä esim. kieltä (signs) ja muita muistin apuvälineitä kuten kirjoittaminen, numerojärjestelmä

Ihmisen toiminta välittyneenä

- Kieli tärkeimpiä ihmisen ominaisuuksia ja kehitystä eteenpäin vievä voima
- Puhumaan oppiessa lapsi sosiaalistuu yhteiskuntaan ja omaksuu tietyt tavat puhua ja ajatella
- 3-4- vuotiaana lapsi alkaa yhä enemmän käyttää ulkoista puhetta oman toiminnan ohjaukseen

- 6-7-v. aikana ulkoinen puhe alkaa muuttua sisäiseksi puheeksi- ajattelu menee hyppäyksen eteenpäin
- Vygotskyn mukaan abstraktin käsitteellisen ajattelun kehittyminen mahdotonta ilman opetusta
- kirjoittaminen ja numerosysteemi vie yksilön ja yhteiskunnan kehitystä eteenpäin

Kieli tärkein kognitiivisen kehityksen väline

- Kieli vapauttaa ihmisen välittömästä tilannesidonnaisuudesta
- Esim. puhe mahdollistaa suunnitelmallisen toiminnan
- voidaan puhua menneestä ja suunnitella tulevaa
- ulkoinen puhe esim. ongelman ratkaisun välineenä

Vygotskyn perintö: sisäistäminen (internalisation)

- ihmisen ajattelulla sosiaalinen alkuperä
- Vygotskyn teorian ytimessä käsitys lapsen ja aikuisen ulkoisen dialogin vähittäisestä sisäistymisestä yksilön puheeksi ja ajatteluksi

Vygotskyn perintö

spontaanit käsitteet vs. tieteelliset käsitteet

- Vygotsky: lapsilla paljon arkielämän tietoa, spontaaneja käsitteitä
- koulun tehtävä opettaa tieteellisiä käsitteitä - jotka avaavat uuden viitekehyksen
- tärkeää että lapset tietoisia omista käsitteistään vrt. myöhempi tutkimus ja metakognitio

Lähikehityksen vyöhyke (Vygotsky)

zone of proximal development- etäisyys sen välillä mitä lapsi osaa nyt ja voi osata tulevaisuudessa

- käsite vaikuttanut paljon moderniin oppimistutkimukseen ja kasvatustutkimukseen sovelluksiin esim. mallittaminen, scaffolding
- ennen kuin lapsi osaa tehdä jotakin asiaa yksin, hän pystyy tekemään sen aikuisen ohjauksessa

Erik E. Eriksonin (1950) psykososiaalinen kehitysteoria

- Tunnetuimpia minän kehittymistä ja muutosta kuvaava teoria
- Eriksonille kehittyminen on sosiaalinen ja dialektinen prosessi
- Kehitys määräytyy yksilön tarpeiden ja ympäristön välisen vuorovaikutuksen tuloksena

Eriksonin kehitysvaiheteoria

- Kattaa persoonallisuuden kehittymisen koko elämänkaaren aikana
- Teoria jakautuu kahdeksaan vaiheeseen
- Kehitysvaiheet
 - laadullisesti erilaisia kehityskausia
 - Ilmaantuvat ikäsidonnaisina
 - Kukin vaihe yhteydessä menneeseen ja tulevaan

- Erikson: psykososiaalinen kriisi tehtävä ja haaste, joka on ratkaistava
- miten yksilö ratkaisee kriisin, muovaa persoonallisuuden rakennetta ja yksilön käsitystä itsestään
- Erikson kuvaa kriisien ratkaisua psykologisilla vastakohtapareilla (ks. Lehtinen, Kuusinen & Vauras s. 24)

Identiteetin löytäminen vs. roolihammennys

- Tunnetuin Eriksonin teorian kehitysvaiheista
- Identiteetti viittaa psyykkiseen rakenteeseen (kuka minä olen?)
- Sijoittuu nuoruusikään
- Identiteetin kehitys on sosiaalinen
- Alkaa varhaislapsuudessa ja päättyy vanhuuteen